

Tema: Kuo jūs save laikote? Tapatybė

Šios temos nagrinėjimą sudarys trys atskiros dalys. Pagal kiekvieną iš jų nagrinėjamas konkretus temos aspektas, siūlomos įvairios įžvalgos ir įvardijami iššūkiai. Pateikiami klasių ir grupių užsiėmimai buvo parengti remiantis Europos istorijos namų nuolatinės parodos medžiaga.

1 dalis. Kokia mano tapatybė?

2 dalis. Kaip formuojama ir išsaugoma tapatybė?

3 dalis. Mes ir kiti: kaip tapatybė pritraukia ir atstumia.

Kiekviena dalis apima:

- orientacines pastabas mokytojui,
- užsiėmimus,
- pagalbines vizualines ir tekstines mokomąsias priemones,
- siūlomas interneto mokomąsias priemones.

Užsiėmimai gali apimti mokytojo vadovaujamas diskusijas, darbą grupėse, savarankišką mokymąsi ir naudojimąsi pirminiais bei antriniais istorijos šaltiniais. Mokytojai patys sprendžia, kuriuos klasių ir grupių užsiėmimus pasirinkti.

Temos apžvalga

Tapatybė – kiekvienam mokytojui sudėtinga ir jautri tema. Visų mūsų kilmė ir gyvenimiška patirtis skiriasi, be to, esame užaugę kultūriname ir etniniame kontekste, kuris gali būti visiškai nežinomas aplinkiniams. Savęs apibūdinimas ir suvokimas gali būti giliai įsišaknijęs – panašiai kaip ryšys su šeima arba gyvenamąja vieta. Tačiau žmonių tapatybė ir savęs suvokimo jausmas vystosi ir paprastesnių socialinių aspektų pagrindu: tai gali būti darbas, laiko praleidimo būdas ar tam tikri draugai ir grupės, su kuriais žmonės tapatinasi arba praleidžia laiką. Svarbiausi tapatybės ženklai yra etninė kilmė, religija, lytinė orientacija ir fizinė išvaizda – visus juos turėtume gerbti. Tai, kuo save laikome, kitokiomis aplinkybėmis ir kitokiu metu gali pasikeisti. Be to, gali būti, kad mes save suvokiame vienaip, o kiti – visai kitaip. Aptardami šią temą nagrinėsime, kaip būtų galima išdėstyti su tapatybe susijusias idėjas, per kurias tema atsiskleistų remiantis istoriniais pavyzdžiais. Tolesnėse dalyse paaiškinama, kad toks dalykas, kaip tapatybė, įskaitant tautinę ir istorinę tapatybę, iš tikrųjų niekada nebūna nusistovėjęs. Priešingai, tapatybė panaši į kaleidoskopą ir visuomet keičiasi.

Apibrėžtys

Tapatybė

„Tapatybė nebūna vienalytė, o naujausiais moderniaisiais laikais ji dar labiau skaidosi ir eizėja. Ji visuomet daugialypė – konstruojama skirtingų dažnai susikertančių antagonistinių diskursų, praktikos ir pozicijų. Ji... nuolat kinta ir persiformuoja.“

Šaltinis: Stuart Hall, „Questions of Cultural Identity“, 1996

Etninė tapatybė

„Etninė grupė – tai kultūrinės bendrystės tipas, kai pabrėžiamas kilmės mitų ir istorinės atminties vaidmuo, atpažįstamas iš vieno ar kelių kultūrinių skirtumų, pavyzdžiui, religijos, papročių, kalbos ar institucijų.“

Šaltinis: Anthony D. Smith, „National Identity“, 1991

EUROPOS ISTORIJOS NAMAI

Tauta

„Tam tikru vardu vadinama bendruomenė, turinti istorinę teritoriją, bendrus mitus ir atmintį, bendrą viešąją kultūrą ir bendrus įstatymus bei papročius.“

Šaltinis: Anthony D. Smith, „When is a Nation“, 2002

Nacionalizmas

„Ideologinis judėjimas siekiant įgyti ir išsaugoti autonomiją, vienybę ir tapatybę gyventojų, kurie, kai kurių iš jų teigimu, sudaro faktinę ar galimą tautą, vardu.“

Šaltinis: Anthony D. Smith, „National Identity“, 1991

Valstybė

„Gali būti apibrėžiama kaip nepriklausomos institucijos, turinčios išimtinę teisę taikyti prievartos ir išnaudojimo mechanizmus konkrečioje teritorijoje.“

Šaltinis: Anthony D. Smith, „Ethno-Symbolism and Nationalism“, 2009

Tautos be valstybės

„Tapatybę turinčios ir laisvo apsisprendimo trokštančios teritorinės bendruomenės, gyvenančios vienoje arba keliose valstybėse, su kuriomis daugeliu atžvilgiu nesitapatina. Apskritai tautų be valstybės tapatybės jausmas grindžiamas jų bendra kultūra ir istorija.“

Šaltinis: Montserrat Guibernau, „Nations and Nationalism“, 2004

Kultūra

„[Kultūra] – tai sudėtinga visuma, apimanti žinias, įsitikinimus, moralę, įstatymus, papročius ir bet kuriuos kitus gebėjimus bei įpročius, kuriuos [žmogus] įgyja gyvendamas visuomenėje.“

Šaltinis: UNESCO

Kultūros paveldas

Kultūros paveldo sąvoka apima keletą paveldo kategorijų:

- *materialųjį kultūros paveldą*:
 - kilnojamąjį kultūros paveldą (paveikslus, skulptūras, monetas, rankraščius),
 - nekilnojamąjį kultūros paveldą (paminklus, archeologines vietas ir t. t.),
 - povandeninį kultūros paveldą (laivų dužimo vietas, apsemtus griuvėsius ir miestus);
- *nematerialųjį kultūros paveldą*: žodinę tradiciją, vaizduojamuosius menus, ritualus.